

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх Захиргааны ТОГТООЛ

АЙМГИЙН АДХ-ЫГ СОНГОХ СОНГУУЛИЙН ТОЙРГИЙН КОМИССЫН БҮРЭЛДҮҮНИЙГ БАТГАХ ТУХАЙ

(Урьдчилал)

Баян-Өрхтний 26 дугаар тойргийн комиссын дарга Балзраавын Жамцанпэрэлэл, орлогч дарга Дэлгэрцэн Самсүрэн, нарийн бичгийн дарга Цэндэвж Сүх, гишүүд Хасан Очир, Сажигангийн Нэрэндоо.

БАЙНЗҮРХ С.УМ. Ууруулагийн 27 дугаар тойргийн комиссын дарга Намсрайн Батал, орлогч дарга Жанцангийн Ванзэр, нарийн бичгийн дарга Арвин Цэрэндал, гишүүд Цэцэгжавын Чимсэдорж, Моголжин Тамара, Баянцогтын 28 дугаар тойргийн комиссын дарга Самданамбын Бага, орлогч дарга Баянбол Пүрэв, нарийн бичгийн дарга Дэлхий Төрбазар, гишүүд Балжирын Дорги, Цэндийн Сундуй, Майханы 29 дугаар тойргийн комиссын дарга Чойдалгийн Батхэлэл, орлогч дарга Аюушийн Гинжүүв, нарийн бичгийн дарга Дуугарын Осоржмаа, гишүүд Жамцан Цэнд, Далхагвийн Дамдин, Баянзүрхтэн 30 дугаар тойргийн комиссын дарга Намсрайн Шагдарсүрэн, орлогч дарга Цэрэндамбын Тогоо, нарийн бичгийн дарга Лундэгийн Рэнцэнханд, гишүүд Цэвэрийн Буяндал, Доржийн Дамдинсүрэн, Хуучин 31 дугаар тойргийн комиссын дарга Аюушийн Пүрэвдорж, орлогч дарга Балдангийн Чоймбол, нарийн бичгийн дарга Намсрайн Осорж, гишүүд Цэндэвжийн Гандал, Сономын Янжмаа, Хоотын 32 дугаар тойргийн комиссын дарга Тундэвийн Төр, орлогч дарга Налан Чойжүүв, нарийн бичгийн дарга Лувсангийн Намсрай, гишүүд Дологдуулахын Дэлгэрцэнгийн Жигмид.

БАЙНЦАГААН С.УМ. Баяншааны 33 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамдингийн Алтангэрэл, орлогч дарга Догжавын Нямдорж, нарийн бичгийн дарга Нямжигийн Лхам, гишүүд Самбуугийн Тувагдорж, Тулагийн Лувсанжав, Хашатын 34 дугаар тойргийн комиссын дарга Лодонгийн Доржсүрэн, орлогч дарга Мөрдөржийн Дагдал, нарийн бичгийн дарга Гияжуурагийн Дэжидбал, гишүүд Чимэдийн Ванзэр, Жигжидийн Ванчин, Ахайн 35 дугаар тойргийн комиссын дарга Ядамнавын Даш, орлогч дарга Чулуун Нормжаа, нарийн бичгийн дарга Гэлээдугийн Жагдалсүрэн, гишүүд Энэгийн Лодог, Шагдарын Ойдов.

БАЙНЦОЛ С.УМ. Дунд-Ууртын 36 дугаар тойргийн комиссын дарга Намбалзэвж Чүлэгийн, орлогч дарга Аюушийн Дашдорж, нарийн бичгийн дарга Лувсангомбын Нэнжид, гишүүд Аюушийн Далхаасүрэн, Аюушийн Чүлтэсүрэн, Жирэнийн 37 дугаар тойргийн комиссын дарга Бат-Очирын Гүрбээр, орлогч дарга Балжирын Вандал, нарийн бичгийн дарга Бөөжигийн Болд, гишүүд Намсрайн Ням-Осир, Цэндийн Дуламсүрэн, Ардлаагийн 38 дугаар тойргийн комиссын дарга Доржийн Багзаржав, орлогч дарга Балжирын Бадрал, нарийн бичгийн дарга Цэрэндал Цэрэндал, гишүүд Тогоогийн Дунхайр, Цэвэрлэгийн Нямжиддорж, Хонгорын 39 дугаар тойргийн комиссын дарга Матавын Гурдвал, орлогч дарга

Цэрэндоржийн Шагвал, нарийн бичгийн дарга Готовын Цэрэнсодном, гишүүд Дуламын Зэгд, Агванпэрэлэйн Бамба.
БОМДОР С.УМ. Борнуурын 40 дугаар тойргийн комиссын дарга Гомбын Жигжид, орлогч дарга Ялмын Ламжав, нарийн бичгийн дарга Шадавын Төмөртогоо, гишүүд Сүтэгийн Ойзов, Чоймбын Ванзэр, Борнуурын 41 дугаар тойргийн комиссын дарга Дунжигийн Норолхоожав, орлогч дарга Лувсандоржийн Шөрний, нарийн бичгийн дарга Жамцангийн Батсүх, гишүүд Сономын Мидэг, Дэлгэдийн Давалжав, Хуримтын 42 дугаар тойргийн комиссын дарга Лувсангийн Самдан, орлогч дарга Сабилжигийн Ванзэр, нарийн бичгийн дарга Бямбын Зундуй, гишүүд Лувсангийн Жавзан, Бэлэгийн Монгол, Хуучин 43 дугаар тойргийн комиссын дарга Чойдалгийн Агвал, орлогч дарга Зингийн Долгоржав, нарийн бичгийн дарга Буянгийн Нанзан, гишүүд Дуламын Шагдал, Содномын Уртүсээн, Бүрэнгийн 44 дугаар тойргийн комиссын дарга Ядамсүрэнгийн Эмээл, орлогч дарга Очирын Тантай, нарийн бичгийн дарга Содномын Нирэнтуяа, гишүүд Гомбодоржийн Шаравдорж, Сондгийн Ичинноров.

ГАЧУУРТ С.УМ. Гаучууртын 45 дугаар тойргийн комиссын дарга Гүгүзэгийн Жугдур, орлогч дарга Жамцандоржийн Аюуш, нарийн бичгийн дарга Магсаржав Цэрэнламид, гишүүд Цэндэвжийн Осоржмаа, Цэрэнлэгийн Шагаа.

ДЭЛГЭРХААН С.УМ. Хуримтын 46 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамхиын Гончигор, орлогч дарга Дамхиын Осорж, нарийн бичгийн дарга Дэлхийн Намхал, гишүүд Дамворжийн Хэнмээл, Жамцангийн Сүрэнхор, Төргэйн 47 дугаар тойргийн комиссын дарга Батмөрний Агвалгэр, орлогч дарга Дамсүрэнгийн Шагдарсүрэн, нарийн бичгийн дарга Вилүүний Намнан, гишүүд Пэлжээдийн Жагсрай, Лувсангийн Хиншиг, Давстын 48 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамбын Санжия, орлогч дарга Билүүний Мандл, нарийн бичгийн дарга Сүхийн Жамцандорж, гишүүд Батмөрний Цэрэнлэжав, Дологцгийн Цэнд Аюуш.

ЖАРГАЛАНТ С.УМ. 49 дугаар тойргийн комиссын дарга Жамсрангийн Очирданзай, орлогч дарга Долонгийн Балчин, нардоржийн Шаажигүү, гишүүд Цог-Очир, Шагдугийн Лхамзав, Гөөмөөгийн 50 дугаар тойргийн комиссын дарга Цэндэгийн Доржбал, нарийн бичгийн дарга Лувсангийн Бямбажав, гишүүд Очирын Цогбалдар, хэдэн Батжаргал, Жаргалзэнийн 51 дугаар тойргийн комиссын дарга Намсрайн Пүрэв, орлогч дарга Чүлэгийн Пүрэв, нарийн бичгийн дарга Жалуугийн Идэнэам, гишүүд Валангийн Сосорбарам, Ихжиддоржийн Саринтуяа, Сүрмисийн 52 дугаар тойргийн комиссын дарга Содном Цэрэнпэл, орлогч дарга Вандангийн Сүрэн, нарийн бичгийн дарга Базарын

Булганжав, гишүүд Шарвын Цэрэн Гунгажавын Жугдур-намсрай, Табуудгийн 53 дугаар тойргийн комиссын дарга Буянадам Лувсан, орлогч дарга Долгорын Лувсансүрэн, нарийн бичгийн дарга Баянпэрэлэйн Тэмэргэн, баатар, гишүүд Шагдарын Манга, Пүрэгийн Нормжоо, Зигдэлын 54 дугаар тойргийн комиссын дарга Цэгийн Моголнамч, орлогч дарга Дамсүрэнгийн Доржсүрэн, нарийн бичгийн дарга Чойсүрэнгийн Лосол, гишүүд Санжмавын Дунжмаа, Сономдоогийн Гомбоосүрэн, Батсүхирийн 55 дугаар тойргийн комиссын дарга Тэгчигийн Батсүрэн, орлогч дарга Доржийн Элзийт, нарийн бичгийн дарга Ажиржийн Болдандорж, гишүүд Жамцанжын Эсэн, Шарын Гэлээ.

ЗААМАР С.УМ. Бат-Өлзийтийн 56 дугаар тойргийн комиссын дарга Тувагийн Мушаа, орлогч дарга Гонсын Дундэл, нарийн бичгийн дарга ороонцолгүйн Жамцансүрэн, гишүүд Цэгийн Отгонжав, Гомбын Цэрвал, Уушарын 57 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамбинын Давалдорж, нарийн бичгийн дарга Налагийн Дандар, гишүүд Чүлэгийн Эмээл, Лхавын Аюуш.

ЛН С.УМ. Лүнтэйн 58 дугаар тойргийн комиссын дарга Ичинбуягийн Бидонжиг, орлогч дарга Ямбын Намсрай, нарийн бичгийн дарга Жамцангийн Оюу, гишүүд Өлзийбатын Цэрэм, Шагдарын Дамсүрэн, Хангайн 59 дугаар тойргийн комиссын дарга Вандонгийн Дологдоржид, орлогч дарга Намын Тавдла, нарийн бичгийн дарга Жадамбын Бадрал, гишүүд Тувагийн Цэвэр, Жаргалын Чулуун, Эхнийн 60 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамсүрэнгийн Чүлтэсүрэн, орлогч дарга Дамсүрэнгийн Амар, нарийн бичгийн дарга Намзуудын Болдзэв, гишүүд Содномын Гонторжав, Цамдгийн Сэрэнзорж.

МОНГӨНМОНГОЛ С.УМ. Дамсүрэнхалтын 61 дугаар тойргийн комиссын дарга Санжигийн Чүлтэсүрэн, орлогч дарга Жигжидийн Бүтээ, нарийн бичгийн дарга Жамцан Довид, гишүүд Ишгийн Арван, Лувсангийн Хорлоо, Хэрлэгийн 62 дугаар тойргийн комиссын дарга Гүрвал, Санжмавын, орлогч дарга Гомбожавын Сэлэл, нарийн бичгийн дарга Жамцангийн Янжигнаам, гишүүд Цэгийн Сангадорж, Сэрэнзоронжийн Сүрэн.

ӨНДӨРСҮРЭЭТ С.УМ. Наланбичгийн 63 дугаар тойргийн комиссын дарга Лувсансүрэнгийн Дамба, орлогч дарга Цэрэнсүрэнгийн Жапчар, нарийн бичгийн дарга Сүмъягийн Сандал-Очир, гишүүд Дэмбэрэлийн Цэрэндорж, Очирын Цогбалдар.

ӨНЖУУЛ С.УМ. Булангагийн 64 тойргийн комиссын дарга Дамжидийн Өлзийболд, орлогч дарга Дологдын Батсүх, нарийн бичгийн дарга Гомбодоржийн Цэвэр, гишүүд Чоймгийн Өлзийболд, Нямдоржийн Жигмид, Цэвэрийн 65 дугаар тойргийн комиссын дарга Дологдын Жүгдэр, орлогч дарга Сүндэвийн Гунгаван, нарийн бичгийн дарга Лувсангийн Батсүх, гишүүд Шагдар

жавын Хасбазар, Равдгийн Ядамсүрэн, Баянбулагийн 66 дугаар тойргийн комиссын дарга Суурин Цэвэр, орлогч дарга Цэвэрлэгийн Мөнхжэв, нарийн бичгийн дарга Шовонгийн Батсүх, гишүүд Ванзэгийн Мавга, Давсвагийн Нормжаа.

СЭРГЭЭЛЭН С.УМ. Лансын 67 дугаар тойргийн комиссын дарга Пунзигийн Онцбат, орлогч дарга Оргийн Мангит, нарийн бичгийн дарга Намсрайн Должинсүрэн, гишүүд Сүхийн Алтангэрэл, Жамцанын Мандал, Хөшигийн 68 дугаар тойргийн комиссын дарга Дуугарын Рэнцэндорж, орлогч дарга Минжүүгийн Ичин-Хорлоо, нарийн бичгийн дарга Палын Цэвэр, гишүүд Лхавчажын Доржпүрэв, Наянтын Чойдал, Аваларбягийн 69 дугаар тойргийн комиссын дарга Тариагийн Мидэг, орлогч дарга Басанжавын Цэвэр, нарийн бичгийн дарга Доржийн Цэрэнхүү, гишүүд Дагын Очирсүх, Дундэгийн Батсүрэн.

ТАРΙΑТ С.УМ. Дэлгэрбуянтын 70 дугаар тойргийн комиссын дарга Сэндэгийн Дамдинсүрэн, орлогч дарга Гарцалдоржийн Дамба, нарийн бичгийн дарга Намсрангийн Доржжав, гишүүд Лувсансүрэнгийн Тэрэв, Мингидийн Цэрэнпэлэг, Дэлгэрханы 71 дугаар тойргийн комиссын дарга Норовын Нимаа, орлогч дарга Лувсанжын Доржпүрэв, ишгийн бичгийн дарга Дэлгэрцэнгийн Чүлтэсүрэн, гишүүд Махбалын Хоролмаа, Жамбын Гүрбээр.

УГТААЛАЦАНД С.УМ. Талын уулын 72 дугаар тойргийн комиссын дарга Шагдарын Бамба, орлогч дарга Бүтэгийн Цэнцэг-Очир, нарийн бичгийн дарга Рэгзэнгийн Гонцсүрэн, гишүүд Гонгорын Отгон, Лувсангийн Ишдэр, Сонинжавын 73 дугаар тойргийн комиссын дарга Лхамжидийн Давсамсүрэн, орлогч дарга Батын Загасүрэн, нарийн бичгийн дарга Чулуунжавын Лутарвал, гишүүд Цагнаагийн Балсүрэн, Цэндийн Цэрэнсэмбуу, Харчулуутын 74 дугаар тойргийн комиссын дарга Ворохотын Чулуунтүвшэн, орлогч дарга Доржсүрэнгийн Васаан, нарийн бичгийн дарга Уушгийн Балжиям, гишүүд Лхагасүрэнгийн Янжмаа, Рэнцэгийн Санжидорж.

ЭРЭНЦЭ С.УМ. Бичхангийн 75 дугаар тойргийн комиссын дарга Шаравын Лхасмунжав, орлогч дарга Жадамбын Ичинхорлоо, нарийн бичгийн дарга Дуламын Бадрал, гишүүд Нэнжидын Цэрэндорж, Балангийн Биндэрвал, Харцэйн 76 дугаар тойргийн комиссын дарга Жигмидийн Дамсүрэн, орлогч дарга Дамбэрэгийн Дагва, нарийн бичгийн дарга Дамсүрэнгийн Батсүх, гишүүд Бадарын Тамара, Гантөмөр, Дамхалтын 77 дугаар тойргийн комиссын дарга Гарын Гурвалжав, орлогч дарга Намсрайн Дуугарав, нарийн бичгийн дарга Жадамбын Найдан, гишүүд Дамдингийн Батсүх, Жамбын Ганбалд.

ЭРЭНХСАНТ С.УМ. Баян-Уулын 78 дугаар тойргийн комиссын дарга Дамсүрэнгийн Жадамба, орлогч дарга Дамсүрэн

Тооцгоо № 4 дугаар нурт

Толгойт цэцэгт байханы үрс-
лүүрийг ургуулахад үрэл, бууц
ооноо шинэ тэгвэл сайтай шороо
нэлгэм бууцны тэнцүү харьцаа-
тайгаар хольж бэлдвэл дээрээс
би бага эрэгт ас нэмж шилэн
дарлагын доторхи био халаат-
тай бүрхнэ дээрээс 12-14 см
сүдэнг үе болгон хийж өгнө.

Үрсдүүрийн хий өвчөөс хам-
гаалх зоригоор (хөрсний) хүнээ
дээг эсэхийг харгалзан даргад ула-
ны үүснийг нутагт шохойтой хо-
лоод 1 шилэн жазанд 0,2-0,5
кг-ийн хийтэй бодож хөр-
сөнд хийнэ нь нээхэн лавтай
байдаг. Энэ талар манай сэл-
гийн аж ахуйн ногоонд үлэмж
тушаагаагч байгаа юм.

Оройн байхны үрийг 4 дү-
гээр сарын эхний 10 хоногт баг-
цалж шилэн дарлагд мөрчүүлэн
тариадтай юм.

Үүнийг гарвар тариалах бол
шилэн дарлагын доторхи бүх
талбайг ургачилан модон мари-
роор зэмлэх мөргөсний дараа
тариалах шаардлагатай.

Мөрчүүлэн тариах мөрийн
хооронд 0-7 сантиметр, ургамал
хооронд 2 см зайтай ургана.

Тарих үрийн оройн сарын
ахиад 12-15 рг, гүний хэмжээ 0,5
см-ээр тогтоон байдаг юм.

Шилэн дарлагдны үрийг хич-
нээн сийрэг суулгаасан бол та-
дгийгээс сайн чанарын үрсдүү-
рийг эрт хүлээн авч байдаг юм.

Мөр хооронд 6Х6, 7Х5 см-
ийн зайтай таригдсан үрсдүү-
рийг хүйтэнд шүү тэсвэртэй чанар
сайтай байдаг. Шилэн дарлагдны
үрийг суулгажтай дээрээс нь на-
рийн ширхэгтэй ас шороо ний-
гэн үеэр цацаж хөрс хуурай бай-
хал үсэл хэргэст.

Хөрсний дээр үеийн соёо
жидгар гэр үрч хуртла хуга-
цаанд шилэн дарлагч дулаан
хүний байдаг ёстой.

Энэ хугацаанд шилэн дарлагч
16-22 градус дулаантай байдаг.

Соёот хуурай байгаа үед байн
гын нарийн ажиглалт хийж бай-
хад хуучлагч гаг тухайл нь
авахгүй бол ургамал хэтэрхий су-
нах ургахад хүртэл юм.

Соёот хуучлагч хамт шилэн
дарлагын доторхи дулааныг 6-8
градус хүртэл буулгаж 4-5 хо-

Байцааны үрслүүр боловсруулах

ногон дарга гравдусыг алам-
хэстэн.

Өөрийн шат 12-16 градус-
снийн шат 8-10 градустай
байхна. Үрийн соёо хуучнаас
хууч 5-8 хоногийн дараа ургам-
лын хооронд (мөрөнд нь) 8-6
см-ийн зай гаргаж ургамалыг
сифрүүлэлт хийдэг.

Дараа нь ургамалын өсөлт
иксжэ шавид ула шилэн дар-
лагын ургуулах нөхцөлийг болж
ирэхдээ өөрийн дарлагын
шилүүлэн суулгаж ургуулаад
юм. Сүүлийн үед эртний сортын
толгойт ба цэцхэр байханы үрс-
дүүрийг элэмж бууцны хилим-
гоор бэлдсэн багсармад хууан
дотор ургуулаж байгаа нүдэл
эртний практикт багагүй нэвтэрч
зохиж үр дүгээр өгсөөр байна.

Үүнэ ургуулаж үнэлүүлсэн
үр дүүр талбайг хөрсөнд тари-
гдсан дараа нэлгэх зэргээр өө-
рийн өсөлтийг зогсоодоггүй, урд
шилэн дарлагдны ургаж байхдаа
олж авсан чанарын буюу хил-
дүүр өсөлт хөрсөнд байдалтай
дугаа хөгжид байдаг.

Багсармад хууанд ургуула-
хгүй үрсдүүр элдэв хөрсөнд гар-
мж муудаж гэмтвэл үнэсээр
сэргээхэд шавид хоногийн зар-
цуулж өсөлт хөгжилтэй түр зог-
соодог төдийгүй харин хүйтэнд
хуучд нь нэрвэгдэлт юм.

Нөгөө талуар багсармад хуу-
анда ургуулах үрсдүүрийг эд-
тай хөрсөнд болго цагайн до-
тоо нүдэл шүүг суулгаж боло-
дог түр нэг талбайнаас ааа
ургачиг нэмэгдүүлж өгдөг ас
холбохтой.

Шилэн дарлагдны ургуулаж
байгаа үрсдүүрийн аригдана
гарга салхи оруулах, асалах яв-
дал гол суурийг эзэлдэг.

Ер нь ургамалыг бага дулаанд
ургуулахад хуучд хөгжилт нь
нүдэл удан байх болоод хүйт-
энд хатуу гүн тэсвэртэй бо-
длогит бол мадиз.

Байцаа бол бага дулааныг шар
даг ургааг, хуучдны тэсвэртэй
ургамай юм. Иймд байханы үрс-
дүүрийг элдэв хөрсөнд гаргахаас
5-10 хоногийн өмнө агаарын

байдалыг харгалзан шилэн дар-
гын хуучлагч биг мөсөн авч гаг
нь оройн агаарыг асалах юм.

Байцааны үрсдүүрийг шилэн
дарлагдны нь байхад нэлгэх ха-
туу жуулсуулар түргийн талбайн
нөхдөлд богино цагийн дотор
дэсгээт чадалтай болдог.

Мөн шилэн дарлагдны ургаж
байгаа ургамалыг урлах урлагаат
түүнийг гаргахаас 7-8 хоногийн
өмнө багсармад хүйтэнд тэсвэр-
дэсгээт салгал нь дээшлүүлж өсдөг.

Байцааны үрсдүүрийг ургаж
байгаа өсөлтийн нь үед 4-6
хоногт нэг удаа салал байх
шаардлагатай. Хэрэв шилэн дар-
лагын үрэлтэй дээрхи ас ха-
риаг асдагдуулах хийгээд хөрс-
ийг нүдэлд чийгтэй болгосон
бол байцааны үрсдүүр хар хөл
өвчинд хамбархан нэрвэгдэж
нарийн нь нарийн харахад
уулар савилга юм.

Байцааны үрсдүүрт хар хөл
өвчин нэлэрвэ шилэн дарлагын
урслагат зогсоохон хамт нэмэг-
дэл хуучдныг хөрсөнд зар-
цуулахаа арга хэмжээг нуураахлан
авбал зохино.

Ийм өвчин гарсан тохиолдолд
шилэн дарлагын хөрсөн дээрх
нарийн нь нарийн харахад нэмэлт
нарийн давхарга бол бодож яв-
дал онгойг ашигтай байдаг.

Үрсдүүрийг шинжнээ хоёр на-
тай болгосон эхлэн гаргах хүрт-
ээд ургамалын хугацаанд нэмэлт
бордог хоорондоо 7-10 хоно-
гийн зайтай 2-3 удаа өгөх хэ-
рэгтэй. Аламь бордооны 0,5 ху-
виийн бүрэн хилимг уусмал ха-
лбарз өгч болох юм. Үүнэ а-
мьныч селитр 20 рг, супер
фосфат 20 рг, хлор хам 10 рг
нэг хуви нэлгэх уусна, 2 дуга-
р бордоогч малын бууцны
хуулийн шилэн басын хуучд
хуучдны 4-1 хуурайтай шилүүл-
гээд уусмал хэлбэрээр өгч
болохоос гадна хэрэв ургамалын
өсөлт муу байгаа болуун дээрээс
селитр 15-20 грамм нэмж
хийхийг зохиурагч юм. Хам-
гийн сүүлийнх нь нэмэлт бордоог
бүрэн хилимг хэлбэрээр өгнө.

Ингэхдээ селитр 20 рг, супер

фосфат 40 рг, хлор хам 30 рг
нэг хуви уусна нэлгүүлэн
хийнэ. Хэрэв үрсдүүрийг багсар-
мал хуунайн хийл ургуулахад
бол түгчд орсон тэсвэртэй бо-
лсон хэмжээг нэмэлт бордоог
оруулан тогтооцох шаардлагатай.

Манай ойл үрсдүүрийн бүсэнд
орших САА-нууд байханы үрс-
дүүрийг 5 дугаар сарын эхээр
бодон бодгож 6 дугаар сарын
нь дотор талбайг гарган тариалах
байна.

Үрсдүүрийн аригдана нь мөр
хоорондын 2 см хүрээлд манай
ургамайг сифрүүлээт урлагат
хамардаг.

Харин гүнзгийг хүйтэрт боло-
ход шөнийн шатт хуучлагч хү-
члэх, хөшөөн урлах талбайг арга
хэмжээг, Гүйтэрийн урлагд
мөдөн бол талбайг срийн хэм-
жээгээс мэдэгдэхгүй ихээр ус-
лах явдал сайн үр дүн үзүүлдэг.
гүйг хөдөлмөрийн хуучдныг Дотор,
агаарыг агаар Дорхойлаж на-
рийн туршилтаа харуулахдаа Ер нь
үрсдүүрийн шилэн дарлагдас гар-
гахаас 2-3 цагийн өмнө нэг
жаваанд 2 см хүрээлд манай
бодж сайн уусна. Энэ нь ургам-
лын үндэсний нарийн үзүүрийг
бүрхсэн хооронд бөөмүүдийг бах
жуулах өгөгдсөө гадна үндэсний
гэмтлийн үндэсний Дотор,
агаарыг агаар Дорхойлаж на-
рийн туршилтаа харуулахдаа

үндэсний нь гэмтээхгүй тухад урга-
мал 7х7 см шороотой нь зүсжэ
авал сайн шуургагүй нумуулан
өдрийн өглөө эрт буюу бүрэлд
өдрийн өглөө цагтай талбай
даа гаргаж суулгана. Байцааны
үрсдүүрийг ургуулах байхдаа на-
рэгчтэйг тэмхж тэмхний хүч
тэй хийг хэрхэртэй. Шилэн дар-
лагд болон элдэв үрсдүүрээс
үрсдүүрийг гаргагч ахиан эл-
мө нарийн аригдалт хийл юуны
уурд киал хар хөл өвчин хийгээд
нийн дээрээ шинжнээ мөчир ба
хөдөлмөрийн хуучдныг урлах шил-
соголт зохих хэрэгтэй. Суул
гахаар авч байгаа үрсдүүр бол
мал сайн хөгжилтэй 4-5 хар
ногоон нягтай, 12-15 см өндөр
уртасан байдаг.

Астрономич Галбадр

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх Захиргааны ТОГТООЛ аймгийн АДХ-ыг

(Тогтоол)
самбуугийн Дагдоржийн, нарийн
бичгийн дарга Очирдамбын Оюун-
баяр, гишүүд Наагийн Батдэл-
гэр, Чойжингийн Сандэг, Улаан-
хуудгийн 79 дүгээр тойргийн ко-
миссын дарга Лувсангийн Ба-
дара, орлогч дарга Чамд-Очир
Жамцдорж, нарийн бичгийн
дарга Цэрэнпалмын Уртасан,
гишүүд Цэцэгийн Гомоо, Цэрэн-
хүүгийн Цэрэндорж, Улаагийн
80 дугаар тойргийн комиссын
дарга Дийлэн Баттүвшин, ор-
логч дарга Намхын Довдоо, на-
рийн бичгийн дарга Гомбоцэрэн-
гийн Уламдэл, гишүүд Рэнчин-
гийн Цэндэлдэл, Цэндийн
Дашням.

ВАЙНАХДАМАНЬ СУМ. Их
сүүжний 81 дүгээр тойргийн ко-
миссын дарга Довдоогийн Юмдэл,
орлогч дарга Дамбалдорж Сан-
дэлхууд, нарийн бичгийн дарга
Самхуудын Сугар, гишүүд Цоо-
хорын Лхамсүрэн, Лхамзандын
Ширээвэр Дорногойн 82 дугаар
тойргийн комиссын дарга Даш-

дэрэгийн Чүдэвсүрэн, орлогч
дарга Намхынжидан Дэлэг, на-
рийн бичгийн дарга Цэцэгийн
Цэвэрзэвэг, гишүүн Очирхүүгийн
Давдасамбуу, Хамдсүрэнгийн Ха-
мдсүрэн, Хамдсүрэнгийн 83 дугаар
тойргийн комиссын дарга Ядам-
сүрэнгийн Сандуйжа, орлогч
дарга Шаравын Жигжид, нарийн
бичгийн дарга Дэнзэгийн Нин-
гү, гишүүд Намсүрэнгийн Энхболд,
Энхболтийн Матсэржав.

ИХ ХАЙРХАНД. Уурхайгийн
84 дүгээр тойргийн комиссын
дарга Эрэнцэгийн Шовдогой,
орлогч дарга Бадарын Мингбазар,
нарийн бичгийн дарга Нямгэдэйн
Дамъял, гишүүд, Жамбалдоржийн
Дамжаал, Лувсандоржийн Ёмбо,
Хайгуулуудын 85 дугаар тойргийн
комиссын дарга Лхамжидан Бот-
сөх, орлогч дарга Наваан Ца-
вдал, нарийн бичгийн дарга Шоо-
лэн Дугаржав, гишүүд Лувсан-
доржийн Батгар, Дамдингийн
Оюун.

ЗУУН МОД ХОРОО.

Бараатын 80 дугаар тойргийн

комиссын дарга Гонгийн Шиг-
дар, орлогч дарга Пагэвийн Ог-
диг, нарийн бичгийн дарга Мөн-
гийн Вадим, гишүүд Шагдарын
Бадар, Дэнзэгийн Бадар, Оюун-
Оюун 87 дугаар тойргийн ко-
миссын дарга Дийлэн Аюураан,
орлогч дарга Дамдоржийн Найд-
ан, нарийн бичгийн дарга Гэн-
дэнгийн Сэрүүтэг, гишүүд Жа-
ламбын Зотар, Төвийн Лам-
сүрэн, Ламсн 88 дугаар тойр-
гийн комиссын дарга Чамингийн
Ватга, орлогч дарга Мадгалмайн
Оюун, нарийн бичгийн дарга
Пүрэвжамын Жапчин, гишүүд
Цэрэгийн Ямаа, Гомоосүрэн-
гийн Лхамза, Зуун-модын 89 дү-
гээр тойргийн комиссын дарга
Бадарын Тогбоосүрэн, орлогч
дарга Рувуудын Дамдинсүрэн,
нарийн бичгийн дарга Цэцэ-
гийн Дорамбаэр, гишүүд Лхамын
Тамара, Намбын Бархас, Зүүн
дэлэгийн 90 дүгээр тойргийн

комиссын дарга Жамбалын Ни-
жамц, орлогч дарга Баталын
Давдарагч, нарийн бичгийн дар-
га Баталын Бадар, гишүүд Дан-
гийн Бадар, Чамдэйн Да-
сансүрэн, Номин 91 дүгээр
тойргийн комиссын дарга Түр-
жэвийн Сандалдорж, орлогч дар-
га Дэнзэн Дордсүрэн, нарийн
бичгийн дарга Зэвэгийн Батболд,
гишүүд Жамсранжавын Долоор-
сүрэн, Сүлүдийн Цэнхорлоо, Ба-
руулзэгийн 92 дугаар тойр-
гийн комиссын дарга Дугарын
Гомбоцэрэн, орлогч дарга Виза-
рагийн Монхтөмөр, нарийн
бичгийн дарга Чоодбатын Матсэр-
жав, гишүүд Чинбатын Гажис,
Доржийн Баян.

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэт-
гэх захиргааны дарга Ц.Жамарин
Харуцлагаатай нарийн бич-
гийн дарга

Н.МӨНХӨӨ

Харуцлагаатай эрхэлэгч

«Анхдугаар таван жил» сонин газар хэвлэв.

Орчин бүхнийг
АТНАС ДИНАС
 ТАВАН ХИЛ

Мөв аймгийн намын хороо,
 А.Д.Х. Гүйцэтгэх захиралын сонин

18 дахь жилдээ 1965 оны
 №85 (1436) 5 дугаар сарын 8 БЯМБА

Намын бүрэлдэхүүний чанарт анхаарал тавья

Увсгол Арван Хувьсгалт Намын дайчин чадлыг нь намын бүрэлдэхүүний чанарт байдал бэлтгэх.

Одоо үед улс ардын аж ахуйн салбарт намын гишүүдийн хүчинг зөв хувиарлах нь намын үндэснийг нөлөөг нэмэгдүүлж үлдээр, ХАА-н салбар нэг бүрт намын нөлөөг хүргэх чухал аж холбогдолтой юм.

Намын зохион байгуулалтын ажлын үр дүн нь аж ахуй, соёлын байгуулалтын салбар хэсэгт намын гишүүдийг нэг хувиарлын тавьснаас шалтгаалана.

Ниймээс намын бүрэлдэхүүний чанар хувиарлахад сайжруулах нь намын үндсэн байгууллагад үйлдвэрлэлийн чухал зорилт болж байна. Аймгийн намын хороо, намын гишүүд, орлогч гишүүдийг улс ардын аж ахуйн салбарт ялгаж хувиарлах ажилд утасал, дээр намын анхан шатны байгууллагын анхныг эмгэгт төлөвлөхөд үндсэн дээр зохих удирдамжийн намын байгууллагад өсөөр байна.

Түүнээс намын гишүүдийн бүрэлдэхүүний чанарыг сайжруулах талаар намын үйлдвэрлэл, нарийн бичгийн дарга, орлогч дарга нар төрийн ажилд туслах, олон нийтийн ханан шалгах комиссын дарга, аймгийн намын хорооны заварлагчид зориуд семинар зохиолгоог өгч, орон нутгийн намын байгууллагад заварлах ажил хийгдэж байна.

Үүний үр дүнд намын гишүүдийн бүрэлдэхүүний чанарт дараагийн талын өөрчлөлт гарч байна. Аймгийн намын байгууллагад хэмжээгээр 1964 онд намд зөвлөсний бүрэлдэхүүнийг 1963 оныхтой харьцуулахад авчигчид 11 хуви, нийтэд 40 хувиар өсч Их хайртынгууд уулын үйлдвэр Жиргалтаны САА-н дэргэдэх намын хороод намын эгнээр бэхжүүлэх, бүрэлдэхүүний чанарыг сайжруулж байгааг анхтай ажиллаж байна. Гэвч намын эгнээний өсөлт, намын гишүүдийн бүрэлдэхүүний чанарт тэмцэлээр байгууллагад хангалттай улармад байна. Сэргэлэн Дэлгэрэхан сум-иүдгийн намын үүрүүд 1960 оноос хойш намын эгнээнд чанарч малайн гишүүдийг эсүүдэгт байла. Манай аймгийн бүрт тариан гот үйлдвэрлэх өрхлөөр Батсүмбэр, Утгалын САА-д олон тооны трактор, комбайны жолоочтой байдаг эдийн төлсөөс намын гишүүн тракторчин, комбайнчин дутаахгүй. Эрдэнэсүлт, Лүн сумдын намын байгууллагад саяачдын намын гишүүн ганц ч байхгүй байх жишээтэй байна.

Дээрхи баримтуудаас дүгнэж үзэхэд намын эгнээний өсөлт ялангуяа бүрэлдэхүүний чанарыг сайжруулах намын амьдралын энэ чухал ажлыг намын зарим талын гишүүд хийж буйгаа дүгнэж үзэхэд, тодорхой ажиллах хэргийг байх ёстой дутагдал мөн гэж үзэх ёстой. Намын эгнээний өсөлтгүйн хангалттай зүүн дээр намын эгнээний бүрэлдэхүүний чанарыг сайжруулах чадалгүйн тэргүүний ажиллагаатай ажил чин, малчин, тракторчин, комбайнчин, саяачдын зэрэг нам бус илээтэний намын байгууллагад тус нарийн судалж боловсруулж тэднийн дотор намын зорилго боллого, практик ажиллагаанд уйгайт сургаж хүмүүжүүлэх ажлыг зохиож тэд нарийн намын бүрэлдэхүүний байгаа сайжруулж байх хэрэгтэй. Үүнээс үндэстэн нам бус илээтэний намын байгууллагад намын гишүүд, орлогч гишүүд тэднийн дотроос, материаллаг үйлдвэрлэл хувиарлах зэмээр, намын бүрэлдэхүүний чанарыг зохихуулах байх ёстой. Социализм материал техникийн баяз байгуулж байгаа одоо үед жиш хэвэ материаллаг үйлдвэрлэл дээр намын гишүүдийн эгнээр өргөтгөж тэднийн маллагыг хэвээ амьт өндөрт байлгаж нь юу юунаас чухал болж байна.

Үчир нийд намын байгууллага тусгай материаллаг үйлдвэрлэлийн бүтэц салбар намын гишүүдийн хүчээр бэхжүүлэх тэднээр дам жуулж, үйлдвэрлэлийн өдөр дам намын ажиллагааг удирдан чиглүүлж байгаа зохино. Ялангуяа социализм хөдөлгөөний төлөө хөдөлгөөнд намын гишүүд жигд дайн-оролгож чадахгүй байгааг голд анхны өмн чухал хөдөлгөөнд намын гишүүдийн бэл бол өргөнөөр оролцуулах талаар далайцтай ажил зохиож хэрэгтэй.

Намын гишүүдийн бүрэлдэхүүний чанарыг зохицуулах асуудал намын байгууллага, намын ажилтан бүр өөрийн анхныг байх үүрэгтэй. МАХН-ийн нэг цогцос бүр бүрэлдэхүүн байгаа намын эгнээний өсөлт бүрэлдэхүүний чанарт, аймгийн намын байгууллагад тодорхой дүгнэлт хийж улам сайжруулах нь намын хангалттай байгууллага түүний чанарын бичгийн дарга нарын аж хэрэглэн тэдэс нэг амьт байж намын амьдралын энэ эрхэм чухал зорилгыг зохих шаварлагын хэмжээнд хүртэл дөвшүүлж сайжруулах зохино.

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны ТОГТООЛ

1965-4-23 1964 Зууном
 АЙМГИЙН АДХ-ЫГ СОНГОХ СОНГУУЛИЙН ТОЙРГИЙН КОМИССЫН БҮРЭЛДҮҮНИЙГ БАТАЛАХ ТУХАЙ

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны ТОГТООХ Нэв:
 БНМАУ-ын аймаг, хот, сум, хорооны АДХ-ыг сонгох сонгуулийн дүрмийн 26 дугаар зүйлийн баримтлах ажилын тойргийн комиссын бүрэлдэхүүнийг доор дурдсанаар баталсугай. Үүний:
 АЛТАНБУЛАГ С.М. Алтанбулагийн 1 дүгээр тойргийн комиссын дарга Нормеогийн Батзор, орлогч дарга Вийбэн Энхбич, нарийн бичгийн дарга Сугарын Цэнд, гишүүд Сангажамбал Бал, Дамжинсүрэнгийн Цэрэндоржийн, Цэвэгийн 2 дугаар тойргийн комиссын дарга Гэндэнгийн Содномсүрэн, орлогч дарга Лувсангийн Гээт, нарийн бичгийн дарга Цэвэгийн Чойжым, гишүүд Дарамсүрэн Дуламсүрэн, Дамдоржийн Сансүрэн, Сүхтэнгийн 3 дугаар тойргийн комиссын дарга Батын Лувсансүрэн, орлогч дарга Дэвдэнгийн Чинбат, нарийн бичгийн дарга Басанхүүгийн Санжаажав, гишүүд Намжилын Даваадорж, Дэлэвийн Намзанжав, Туулын 4 дүгээр тойргийн комиссын дарга Цэрэндоржийн Намнансүрэн, орлогч дарга Лувсансүрэнгийн Сүрэн, нарийн бичгийн дарга Баянхотгийн Сэрээт, гишүүд Цэрэндоржийн Сайхуу, Мэндийн Цэрэнгийн.

АРХУСТ С.М. Эрэнсүр уулын 5 дугаар тойргийн комиссын дарга Дондогийн Цэнд-аюул, орлогч дарга Аюушийн Ишжамбал, нарийн бичгийн дарга Дуламсүрэн Баттуул, гишүүд Лувсангийн Галд, Жүддэгийн Вандал, Архустын 6 дугаар тойргийн комиссын дарга Гомбожавын Жигмид, орлогч дарга Журмын Гүржээ, нарийн бичгийн дарга Бомбожавын 7 дүгээр тойргийн комиссын дарга Цогийн Дамдин.

Нагалахын 7 дугаар тойргийн комиссын дарга Назвайн Соном, орлогч дарга Ялсвийн Баянмалжин Бадам, гишүүд Цэвэгийн Нямсүрэн, Чойжийн Лийн Туна, Нэрмэлдэн 8 дугаар тойргийн комиссын дарга Лувсангийн Лувсандорж, орлогч дарга Содномын Чогсом, нарийн бичгийн дарга Цэвэгийн Аюуш, гишүүд Баяндоржийн Энхтөрөл, Цэрэндоржийн Ламсүрэн, БАТУСМБЭР С.М. Монхалын 9 дүгээр тойргийн комиссын дарга Гүрцогийн Энхон, орлогч дарга Цэрэнгийн Лхагвагчар, нарийн бичгийн дарга Тэнгэдийн Вандал, Намжил, Басангийн Ямжаа, Мэндийн 10 дугаар тойргийн комиссын дарга Жигмидийн Доржтөв, орлогч дарга Хоройн Говьсүрэн, нарийн бичгийн дарга Пунцагийн Сосор, гишүүд Шаравын Цэрээ, Хас-очирин Хандав, Пунцагийн 11 дүгээр тойргийн комиссын дарга Батсүрэнгийн Содном, орлогч дарга Дутарын Содном, нарийн бичгийн дарга Дамжингийн Лхагваа, гишүүд Цэрэндоржийн Хорлоо, Лхамын Дулмаа, Рашаагийн 12 дугаар тойргийн комиссын дарга Цэрэндоржийн Амаржаргал, орлогч дарга Цугражавын Алтансүрэн, нарийн бичгийн дарга Намхалын Раднаабазар, гишүүд Сансгийн Дорж, Доржийн Жидамба, Аюушийн 13 дугаар тойргийн

комиссын дарга Дамсгийн Вийбэн, орлогч дарга Шугларын Аюуш, нарийн бичгийн дарга Далийн Чамбаа, гишүүд Дугарын Лхамсүрэн, Хандангийн Намсрайр, Бадаржийн 14 дүгээр тойргийн комиссын дарга Дамдинжавын Вандан, орлогч дарга Цэрэнхэмийн Нэмээ, нарийн бичгийн дарга Баянхотгийн Балзан, гишүүд Тогтоохын Говь, Жамсгийн Лувсансүрэн, Сөгнөөгийн 15 дугаар тойргийн комиссын дарга Цэрээ нарийн Шадар, орлогч дарга Сансүрэнгийн Дарийжав, нарийн бичгийн дарга Дэвдэгийн Энхбич, гишүүд Ишийн Лувсансүрэн, Нөмхүүгийн Хорлоосүрэн, Түхээгийн 16 дугаар тойргийн комиссын дарга Шаравын Нормоо, нарийн бичгийн дарга Дэвдэгийн Энхон, нарийн бичгийн дарга Говьсанжаав, Эвэгийн Раднаа.

БАЙН С.М. Алтанн 17 дугаар тойргийн комиссын дарга Энхтөрөл, орлогч дарга Рэнцэнгийн Цэдэн, орлогч дарга Маналжавын Дорж, нарийн бичгийн дарга Лувсандоржийн Урхнаах, гишүүд Лувсандоржийн Лувсансүрэн, Лувсансүрэн, Цайдын 18 дугаар тойргийн комиссын дарга Мангалын Санжаасүрэн, орлогч дарга Нормын Намсар, нарийн бичгийн дарга Батсүрэнгийн Сансүрэн, нарийн бичгийн дарга Дамсүрэнгийн Лхам, гишүүд Дарамсүрэн Гомбожав, Вадархын Дашзэвэг, БАЙНБАРАГТ С.М. Иргэнийн 20 дугаар тойргийн комиссын дарга Зэвэгийн Маахав, орлогч дарга Цэрэнгийн Чамбал, нарийн бичгийн дарга Намын Дорждэв, гишүүд Санжаажавын Намсүрэн, Лувсангийн Сүрэнхор, Байртын 21 дүгээр тойргийн комиссын дарга Шийнгийн Дашзэрэн, орлогч дарга Ламзавын Тавх, нарийн бичгийн дарга Валингийн Жигмид, гишүүд Аюушийн Шалхуу, Алдасгийн Гажид, Чудлуутын 22 дугаар тойргийн комиссын дарга Лувсансүрэнгийн Дамсүрэн, орлогч дарга Лувсандоржийн Бумжав, нарийн бичгийн дарга Тавхалын Цэрэнчимэл, Чудлуутын 23 дугаар тойргийн комиссын дарга Шайрбол, Гэндэнгийн Лхагваа.

БАЙНДЭЛЭГ С.М. Их гүнийн 24 дугаар тойргийн комиссын дарга Дугарын Намсар, орлогч дарга Дамдинжавын Наваансүрэн, нарийн бичгийн дарга Говьын Алтансүрэн, гишүүд Сансүрэнгийн Жамбалсүрэн, Батсайн Мидат, Тарын булгийн 25 дүгээр тойргийн комиссын дарга Хас-очирин Гомбожав, орлогч дарга Мэндийн Цэдэн, нарийн бичгийн дарга Лувсангийн Сүхтэн, гишүүд Цэвэгийн Цэрэнхэм, Лувсангийн Раднаа.

БАЯНЖАГАЛАН С.М. Баясгалантын 26 дугаар тойргийн комиссын дарга Рэнцэнгийн Намсрайр, орлогч дарга Вандын Сансүрэн, нарийн бичгийн дарга Чойжийн Памба, гишүүд Сансүрэнгийн Дарга, Батмөхийн Гонсигравжаа.

(Үргэлжлэл нь 2 дугаар нүүрт)